

# **PSIHIČKA BOLEST: VODIČ KROZ VAŠA PRAVA Promocija i zaštita mentalnog zdravlja**

Sladana Štrkalj Ivezić  
Zagreb: Svitanje, 2006., 112 str.

Ovaj priručnik tiskan je u okviru projekta »Zaštita mentalnog zdravlja, smanjenje invalidnosti i zaštita prava osoba s mentalnim poremećajima« Udruge za zaštitu i promicanje mentalnog zdravlja »Svitanje«, a uz pomoć sredstava Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Priručnik je mekog uveza, sadrži 112 stranica, te je dimenzija cca. 21x15 cm, tiskan je i promoviran u Zagrebu u listopadu 2006. godine.

Sadržajno obuhvaća slijedeće cjeline:

- Uvod
- Definicija pojmova korištenih u ovom priručniku
- Prava iz socijalne skrbi
- Vještačenje u postupku ostvarivanja prava iz područja socijalne skrbi
- Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarenja prava na osposobljavanje za samostalni život i rad
- Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti
- Prava iz zakona o zdravstvenom osiguranju
- Prava iz zakona o mirovinskom osiguranju

- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom
- Prava iz obiteljskog zakona
- Skrbništvo i poslovna sposobnost
- Diskriminacija
- Prava iz zakona o radu
- Prava iz zakona o zaštiti od nasilja u obitelji
- Zakon o prekršajima
- Zakon o zaštiti prava pacijenata
- Pravilnik o uvjetima za obavljanje zdravstvenih pregleda, vrsti i obimu pregleda, načinu vođenja evidencije i medicinske dokumentacije vozača i kandidata za vozače
- Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama
- Literatura

Niz zakonskih propisa reguliraju prava odraslih osoba s psihičkim poremećajima. U ovom priručniku izabrani su samo neki izvaci iz zakona i podzakonskih akata koji reguliraju prava osoba s mentalnim poremećajem. Cilj priručnika je upoznavanje osoba s mentalnim poremećajem, s njihovim pravima i pomoć profesionalcima koji sudjeluju u liječenju i zaštiti prava ovakvih osoba kako bi mogli pružiti potpunije i efikasnije liječenje, kao i ostvarivanje pripadajućih prava. Namjera je i potaknuti promjene u primjeni propisa koji se ne primjenjuju uvijek u interesu osoba s psihičkim poremećajima.

U liječenju osoba s psihičkim poteškoćama potreban je interdisciplinarni pristup: multidisciplinarna znanja multidisciplinarnog tima. Ovaj priručnik može poslužiti svim članovima tima u boljem razumijevanju teškoća koje ima osoba s psihičkim poremećajima i boljem korištenju prava koja joj pripadaju po zakonu, a koja se često zbog nepoznavanja propisa ne koriste.

Mnogi pacijenti, osobito oni s psihotičnim poremećajima, mogu zbog bolesti postati nesposobni ili ograničeno sposobni u izvršenju očekivanih zadataka unutar socijalnog okruženja u kojem osoba živi u odnosu na druge ljude koji nemaju bolest. Tako npr. neke osobe s dijagnozom shizofrenije imaju poteškoća u brizi za sebe (kuhanje, čišćenje, osobna higijena), komunikaciji (socijalno povlačenje i izolacija, nesposobnost sudjelovanja u obiteljskim obvezama) i nesposobnost ili ograničena sposobnost za rad. Primjena prava koja proizlaze iz postojećih zakona mogu znatno utjecati na smanjenje nesposobnosti, posebno kad se primjenjuju rano. Nažalost, brojna prava koja propisi predviđaju ne primjenjuju se u interesu osoba s psihičkim poteškoćama.

Kad invaliditet stavlja osobu u lošiju poziciju u odnosu na druge u društvu, tad govorimo o hendikepu. Osobe s psihotičnim poremećajima su vrlo hendikepirane u odnosu na posao jer velik broj njih ne može izdržati uvjete posla na otvorenom tržištu i trebaju im programi u zaštitnim radionicama koje naši propisi predviđaju, a koji se na žalost često ne koriste. Osobe oboljele od bilo koje psihičke bolesti često se susreću sa stigmom (negativnim

## **Psihička bolest: vodič kroz vaša prava**

obilježjem) i diskriminacijom kad poslodavci oklijevaju zaposliti osobu s dijagnozom psihičkog poremećaja ili joj daju neprikladno radno mjesto. Društvo treba stvoriti uvjete s mogućnošću kompenzacije invaliditeta, kako bi jednoj velikoj skupini građana omogućilo pravo na ravnopravnost.

Ovaj priručnik u skladu je s etičkim smjernicama psihijatrijske struke jer omogućava i pacijentima i stručnjacima informaciju o pravima osoba s mentalnim poremećajima i načinima njihova korištenja, te tako pomaže samostalnost i informiranost pacijenata, njihovih obitelji i društva u cjelini.

**Priredila: Daša Poredoš Lavor**

